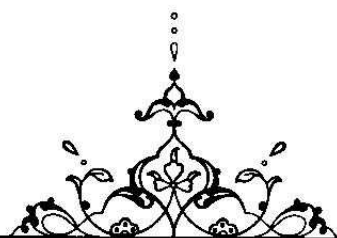

جلد چہارم
برہین قرآنی (۱)

برہین قرآنی

از منیر علی نقوی

محمد تقی فیاض بخش

سرشناسه: فیاض بخش، محمدتقی، ۱۳۳۲-
عنوان و نام پدیدآور: ولایت و امامت از منظر عقل و نقل /
محمدتقی فیاض بخش، فرید محسنی.
مشخصات نشر: تهران: فیض فراان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۶ ج.
شابک:

دوره: ۸-۱-۹۵۹۹۵-۶۲۲-۹۷۸
ج ۱: ۱-۱-۹۵۹۹۵-۶۲۲-۹۷۸
ج ۲: ۵-۲-۹۵۹۹۵-۶۲۲-۹۷۸
ج ۳: ۲-۳-۹۵۹۹۵-۶۲۲-۹۷۸
ج ۴: ۶-۴-۹۵۹۲۱-۶۲۲-۹۷۸
ج ۵: ۳-۵-۹۵۹۲۱-۶۲۲-۹۷۸
ج ۶: ۰-۶-۹۵۹۲۱-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا
یادداشت: کتاب حاضر با همین عنوان در شش جلد توسط
انتشارات فردا در سال ۱۳۹۷ فیا دریافت کرده است.
یادداشت: کتابخانه.
مندرجات:

ج ۱. براهین عقلی.
ج ۲. براهین اجتماعی.
ج ۳. براهین فلسفی و عرفانی.
ج ۴. براهین قرآنی ۱.
ج ۵. براهین قرآنی ۲.
ج ۶. براهین قرآنی ۳.
موضوع: ولایت
موضوع: Sainthood
موضوع: امامت
موضوع: Imamate
موضوع: جنبه های عقلی
موضوع: *Qur'anic teaching -- Sainthood
موضوع: امامت -- جنبه های عقلی
موضوع: Qur'anic teaching -- Imamate

شناسه افزوده: محسنی، فرید، ۱۳۴۴-
شناسه افزوده: موسسه فرهنگی هنری جلوه نور علوی علیه السلام
رده بندی کنگره: BP۲۳۳/۸
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۵
شماره کتابشناسی ملی: ۵۷۳۲۵۷۳

مؤسسه فرهنگی هنری جلوه نور علوی علیه السلام

تلفن: ۰۹۰۳۳۹۸۷۹۹۰، (۰۲۱) ۳۳۹۸۷۹۹۰

وبسایت: www.jelveh.org

عنوان کتاب: ولایت و امامت از منظر عقل و نقل

جلد ۱: ج ۱: براهین قرآنی؛ بخش اول

مؤلف: محمد علی فیاض بخش، فرید محسنی

ویراستاری: محمد علی فیاض بخش

بازبینی منابع: سعید خدایی

ناشر: انتشارات فیض فراان

ناشر همکار: انتشارات واژه پرداز اندیشه

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

مرکز بخش: ۰۹۱۲۷۹۷۴۷۵۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۹۲۱-۰-۶

شابک دوره: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۹۹۵-۱-۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به

مؤسسه جلوه نور علوی علیه السلام است.

فهرست اجمالی جلد چهارم

مقدمه

۱۳

برهان اول - آیه ولایت

خلاصه بیان

۴۱

۴۳

فصل اول - توضیح واژه‌ها، نکات ادبی و شأن رول آیه

۴۹

فصل دوم - بیان استدلال

۶۱

فصل سوم - پاسخ به برخی شبهات

۶۹

فصل چهارم - مبانی روایی برهان

۷۵

فصل پنجم - نکات تکمیلی

۷۹

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

برهان دوم - آیه امامت

خلاصه بیان

۸۳

۸۵

فصل اول - توضیح واژه‌ها و نکات ادبی

۹۳

فصل دوم - بیان استدلال

۱۰۹

فصل سوم - مبانی روایی برهان

۱۱۷

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

برهان سوم - آیه خلافت

خلاصه بیان

۱۲۱

۱۲۳

فصل اول - توضیح واژه‌ها و نکات ادبی

۱۲۷	فصل دوم - بیان استدلال
۱۳۵	فصل سوم - مبانی روایی برهان
۱۳۷	فصل چهارم - نکات تکمیلی
۱۴۹	جمع بندی و نتیجه گیری

برهان چهارم - آیه تبلیغ

۱۵۳	خلاصه بیان
۱۵۵	فصل اول - توضیح واژه ها، نکات ادبی و شان نزول آیه
۱۶۱	فصل دوم - بیان استدلال
۱۷۷	فصل سوم - مبانی روایی برهان
۱۹۵	جمع بندی و نتیجه گیری

برهان پنجم - آیه اولی الامر

۱۹۹	خلاصه بیان
۲۰۱	فصل اول - توضیح واژه ها، نکات ادبی
۲۰۷	فصل دوم - بیان استدلال
۲۲۱	فصل سوم - پاسخ به شبهات
۲۲۵	فصل چهارم - مبانی روایی برهان
۲۳۳	جمع بندی و نتیجه گیری

برهان ششم - آيات هاديت

۲۳۷	خلاصه بیان
۲۳۹	فصل اول - توضیح واژه ها و نکات ادبی
۲۴۷	فصل دوم - بیان استدلال
۲۷۹	فصل سوم - مبانی روایی برهان
۲۸۷	فصل چهارم - نکات تکمیلی

برهان هفتم - آیه اکمال

۳۰۱	خلاصه بیان
۳۰۳	فصل اول - توضیح واژه ها، نکات ادبی و شان نزول آیه
۳۰۹	فصل دوم - بیان استدلال
۳۴۵	جمع بندی و نتیجه گیری
۳۴۷	فصل سوم - مبانی روایی برهان
۳۵۷	فصل چهارم - نکات تکمیلی

برهان هشتم - آیه نور

۳۶۳	خلاصه بیان
۳۶۵	فصل اول - توضیح واژه‌ها و نکات ادبی
۳۷۹	فصل دوم - بیان استدلال
۴۱۷	فصل سوم - مبانی روایی برهان
۴۴۷	فصل چهارم - نکات تکمیلی
۴۵۳	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

برهان نهم - سوره قدر

۴۶۱	خلاصه بیان
۴۶۳	فصل اول - توضیح واژه‌ها
۴۶۹	فصل دوم - بیان استدلال
۴۸۱	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۴۸۳	فصل سوم - مبانی روایی برهان
۴۹۳	فصل چهارم - نکات تکمیلی

برهان دهم - آیه صراط المستقیم

۴۹۹	خلاصه بیان
۵۰۱	فصل اول - توضیح واژه‌ها و نکات ادبی
۵۱۱	فصل دوم - بیان استدلال
۵۲۷	فصل سوم - مبانی روایی برهان
۵۳۱	فصل چهارم - نکات تکمیلی
۵۶۱	نتیجه‌گیری و جمع‌بندی

برهان یازدهم - آیه شفاعت

۵۶۵	خلاصه بیان
۵۶۷	فصل اول - توضیح واژه‌ها و نکات ادبی
۵۷۱	فصل دوم - بیان استدلال
۵۹۵	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری
۵۹۷	فصل سوم - مبانی روایی برهان
۶۰۳	فصل چهارم - نکات تکمیلی

برهان دوازدهم: آیه شهادت

۶۰۷	خلاصه بیان
۶۰۹	فصل اول - توضیح واژه‌ها و نکات ادبی

فصل دوم - بیان استدلال

۶۲۳

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

۶۴۵

فصل سوم - بحث روایی

۶۴۷

فهرست‌ها

فهرست تفصیلی

۶۵۲

فهرست منابع

۶۶۷

www.ketab.ir

آنچه در بر همین عرصه این موسوعه پیرامون اثبات ولایت و امامت عاقله بیان گردید، برگرفته از قرآن و روایات صادره از مقام عصمت بود. در این مجموعه، موضوع «ولایت» و «امامت» در قرآن مورد بحث قرار می‌گیرد. برای روشن شدن شیوه و روش تدوین این بخش از مطالب، قبل از بیان براهین قرآنی، لازم است تا ابتدا جایگاه قرآن و مسئله ولایت در اسلام از جهات مختلف به اختصار مورد بررسی قرار گیرد.

قرآن در اسلام

قرآن والاترین معجزه پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله است؛ کتاب الهیمی که در تبیین معارف الهی، نه تنها پروردگاران معلقات سبعة و صاحبان کتب و روایات تازی را در بلاغت و شیوایی بیان مبهور خود نمود، بلکه هیچ کس نتوانست بر عمق و محتوا، در طول پانزده قرن نورافشانی بر عقول و قلوب بشریت و قیومیت بر افکار و ادیان و مذاهب گوناگون توحیدی و غیره، با آن حتی در یک سوره کوتاه هم‌وردی کند و در تحدی با کتاب الهی، سخنی به عمق و زیبایی و متانت قرآن بر زبان جاری نماید.^۱

۱- «وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْجِبَارَةُ أَعَدَّتْ لِلْكَافِرِينَ» (البقرة، ۲۳ و ۲۴).

امام هشتم علیه السلام در بیان نورانی خود، به شکلی اجمالی اما گویا، قرآن را چنین توصیف می فرمایند:

«قرآن، ریسمان محکم خدا و دستگیره ای استوار و راه برتر پروردگار است؛ همگان را به بهشت هدایت می کند و از آتش دوزخ می رهاشد؛ با گذر روزگاران، کهنه نمی شود و بر اثر تکرار بر زبان ها، بی رونق و ملال آور نمی گردد؛ زیرا قرآن برای زمانی خاص قرار داده نشده؛ بلکه راهنما و برهان و حجتی برای همه مردمان در نظر گرفته شده است. باطل، از پیش و پس، به قرآن راه نمی یابد؛ نازل شده از سوی خداوند حکیم و ستوده شده است.»^۱

قرآن در بیان رسول خدا صلی الله علیه و آله، سفره گسترده و خوان کرم الهی برای میهمانان پروردگار در دنیا است.^۲ در این تعبیر، صاحب خانه مولای کریمی است که رعایای خود را با عیافت خاص فرا خوانده است و علاقه مند است که همگان دعوت او را بپذیرند و او اکرم الکریمینی است که به میزان کرم خود، سفره ای رنگین با غذاهای مسوع و مناسب با ذائقه های گوناگون مدعوین گسترده است؛ تا هر کس با هر سلیقه و ذائقه ای که دارد، بهره خود را از خوان کرم مولی بردارد. خالق عالم، با تنزیل قرآن سفره ای به بهشتی تاریخ بشریت و با میهمانانی به عدد مؤمنان درگاهش گسترده است؛ تا انسان ها از هر طبقه و با هر میزان استعداد و قدرت درک و معرفت، بتوانند از چنین خانی بهشتی خوشایسته متنعم گردند. امیر مؤمنان حضرت علی علیه السلام نقل فرموده است که روزی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله طی خطبه ای فرمودند:

۱- «هُوَ حَبْلُ اللَّهِ التَّمِينِ وَغُرُوثُ الْوَقْفِ وَطَرِيقَتُهُ التَّمْلُ الْمُوَدِّي إِلَى الْجَنَّةِ وَالنَّجْمُ مِنَ الْمَارِ لَا يَخْلُقُ عَلَى الْأَرْمَةِ وَلَا يَبْعَثُ عَلَى الْأَلْسِنَةِ لِأَنَّهُ لَمْ يُعَلَّ لِزَمَانٍ دُونَ زَمَانٍ بَلْ جُعِلَ ذَلِيلَ الْبَرَةِ وَحُجَّةَ عَلَى كُلِّ إِنْسَانٍ» (لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ) (عیون أخبار الرضا علیه السلام ج ۲، ص ۱۳۰).

۲- اشاره به حدیث نبوی صلی الله علیه و آله است که فرمودند: «إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ مَأْذِيَةُ اللَّهِ، فَتَعَلَّمُوا مِنْ مَأْذِيَتِهِ مَا اسْتَطَعْتُمْ. إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ حَبْلُ اللَّهِ، وَالنُّورُ الْمُبِينُ، وَالْبَيْقَاءُ النَّافِعُ، عَصَمَةُ لِمَنْ تَمَسَّكَ بِهِ، وَنَجَادٌ لِمَنْ اتَّبَعَهُ، لَا يَزِيغُ فَيَسْتَعْتَبُ، وَلَا يَغْوِجُ فَيَقْوَمُ، وَلَا تَنْقُضِي عَجَائِبُهُ، وَلَا تَخْلُقُ عَنْ كَثْرَةِ الرَّدِّ، فَاتْلُوهُ، فَإِنَّ اللَّهَ يَأْجُرُكَ عَلَى تِلَاوَتِهِ بِكُلِّ حَرْفٍ عَشْرَ حَسَنَاتٍ» (جامع الأخبار (الشعیری) ۱ ط، مطبعة حیدریه، بیروت، ص ۱۱۴، ح ۲۰۰؛ بحار الأنوار (ط) دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ هـ، ج ۹۲، ص ۱۹، ح ۱۸).

«ای مردم! شما در زمان صلح و آرامش هستید و بر مرکبی روانید که شما را به سرعت به سوی سفر آخرت می برد و روز و شب شتابان، شما را به طرف سیرایی دیگر پیش می راند. شاهد بوده اید که شب و روز و خورشید و ماه، هر جدیدی را که می کنند و هر دوری را نزدیک می گردانند و هر وعده و وعیدی را به انجام می رسانند. پس، برای مسابقه دور و دراز و پیمودن مسیر سخت و طولانی، زاد و توشه فراهم آورید.

در این هنگام، جناب مقداد بن اسود برخاست و گفت: «ای پیامبر خدا ﷺ! می فرمایی چه کنیم؟» حضرتش فرمودند: «دنیا، سرای بالا و ابتلا و به سر آمدن و نیست شدن است. پس، هرگاه روزگار و فتنه های زمانه همچون پاره های سب تار بر شما هجوم آورد و حق از باطل بر شما مشتبه گشت، به قرآن روی آورید. که این شایعی است که شفاعتش پذیرفته است و شاکی و خصمی است که نکادش قبول می شود. هر که آن را در زندگی فراوی خود قرار دهد، او را به سوی بهشت هدایت می کند و هر که پشت سرش اندازد، او را به دوزخ می کشاند.»

حضرت در ادامه فرمودند:

«قرآن، راهنمایی است که راه را به سوی نوبی نشان می دهد؛ کتاب تفصیل و روشننگری و تحصیل حقایق و جداکننده حق از باطل است و شوخی بردار نیست. قرآن ظاهری دارد و باطنی؛ ظاهرش حکم و فواید الهی و باطنش علم خداوند متعال است. ظاهر آن، محکم و استوار و باطنش، عمیق است. قرآن دارای حدودی ژرف است و ژرفایش نیز اعمافی دارد. گفتنی هایش بی شمار و عجایب و غرایبش کهنه و تمام شدنی نیست. چراغ هدایت و پرتوگاه های حکمت، در قرآن اند. او راهنمایی به سوی معرفت و شناخت برای کسی است که عدل و انصاف در فهم معارف داشته باشد.»

۱- «... فَإِذَا التَّيَسُّتُ عَلَيْكُمْ الْأُمُورَ كَقِطْعِ اللَّيْلِ الْمَظْلِمِ... فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ... هُوَ الدَّلِيلُ يَدُلُّ عَلَى السَّبِيلِ وَهُوَ كِتَابٌ تَفْصِيلِي وَبَيِّنٌ وَتَحْصِيلِي، هُوَ الْفَضْلُ لَيْسَ بِالْهَزْلِ، وَلَهُ ظَهْرٌ وَبَاطِنٌ، فَظَاهِرُهُ حُكْمُ اللَّهِ وَبَاطِنُهُ عِلْمُ اللَّهِ تَعَالَى، فَظَاهِرُهُ وَثِيقٌ وَبَاطِنُهُ عَمِيقٌ، لَهُ نَحْوٌ وَعَلَى نَحْوِهِ نَحْوٌ، لَا تَخْصِي عَجَائِبُهُ وَلَا تُبْلِي غَرَائِبُهُ، فِيهِ مَصَابِيحُ الْهُدَى وَمَنَارُ الْحِكْمَةِ وَدَلِيلٌ عَلَى الْمَعْرِفَةِ لِمَنْ عَرَفَ الصِّفَةَ». (النوادر للمراوندي) (ط. دار الكتاب، بی تا)، ص ۱۴۳، ج ۱۹۷.